

**Onderzoek naar aanleiding van
het verbetertraject pleegzorg
van Spirit**

Utrecht, maart 2005

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
Hoofdstuk 1 Aanleiding en vraagstelling.....	7
Hoofdstuk 2 Werkwijze	9
Hoofdstuk 3 De resultaten van het onderzoek.....	11
1.1 Beleidsanalyse.....	11
1.2 Interview	11
1.3 Dossieronderzoek.....	12
Hoofdstuk 4 Analyse en beoordeling	15
Hoofdstuk 5 Aanbevelingen.....	19
Bijlage 1 Toetsingskader onderzoek pleegzorg in 2002.....	21

Samenvatting

In 2002 heeft de Inspectie jeugdzorg¹ landelijk onderzoek verricht bij de voorzieningen voor pleegzorg (VVP), waaronder bij Spirit². Doel van het onderzoek was inzicht te geven in de mate waarin de voorzieningen voor pleegzorg zich houden aan wet- en regelgeving. Op verzoek van het ROA heeft de inspectie eind 2004 een onderzoek verricht om na te gaan in hoeverre de kwaliteit van de pleegzorg van Spirit is verbeterd ten opzichte van 2002. Hiertoe heeft de inspectie de volgende vraagstellingen geformuleerd:

1. in hoeverre voldoet de afdeling pleegzorg van Spirit inmiddels aan de eisen uit wet- en regelgeving met betrekking tot de start van de hulpverlening (indicatiestelling en hulpverleningsplan)?
2. in hoeverre voldoet Spirit inmiddels aan de eisen die de wet stelt aan de pleegouders (beoordeling geschiktheid, verklaring van geen bezwaar, bieden en aanvaarden van begeleiding) en aan de kwaliteitscriteria die de pleegouders betreffen (dossiervorming, begeleidingsplan)?
3. Is de kwaliteit van de afdeling pleegzorg van Spirit verbeterd ten opzichte van 2002?

Om deze vraagstellingen te kunnen beantwoorden heeft de inspectie een gesprek gevoerd met Spirit, een beleidsanalyse uitgevoerd en vijf recente pleegzorgdossiers van Spirit geanalyseerd.

In het kader van het verbetertraject pleegzorg heeft Spirit formats en regelingen ontwikkeld. De inspectie waardeert dit, aangezien deze documenten ondersteunend kunnen zijn bij het vormgeven en borgen van een kwalitatief goede pleegzorg.

De actualiteit van de indicatiestellingen laat nog steeds te wensen over.

Er is vooruitgang geboekt in de zin dat alle dossiers inmiddels een hulpverleningsplan bevatten. De inhoud van de hulpverleningsplannen is verbeterd, maar nog onvoldoende naar de mening van de inspectie. De plannen worden veelal niet tijdig opgesteld, en missen vaak concrete informatie over wat Spirit de cliënt aan hulp gaat bieden.

De pleegouderdossiers bevatten alle wettelijke vereiste documenten. Een verbetering is dat Spirit inmiddels werkt met pleegouderbegeleidingsplannen. De inspectie beoordeelt de inhoud van deze plannen als redelijk goed.

De kwaliteit van de pleegzorg van Spirit is volgens de inspectie verbeterd ten opzichte van 2002. De inspectie waardeert dat een groot deel van de voorgenomen veranderingen (in het verbetertraject) zijn voltooid. De inspectie vindt het echter zorgwekkend dat de praktijk nog onvoldoende voldoet aan zowel de wettelijke eisen als aan de door Spirit zelf gestelde eisen.

---

¹ Voorheen Inspectie jeugdhulpverlening en jeugdbescherming

² Voorheen SaC-Amsterdam Jeugdzorg

De inspectie doet Spirit een aantal aanbevelingen ter verdere verbetering van de kwaliteit van de door haar geboden pleegzorg.

Hoofdstuk 1   Aanleiding en vraagstelling

In 2002 heeft de Inspectie jeugdzorg³ landelijk onderzoek verricht bij de voorzieningen voor pleegzorg, waaronder Spirit⁴. Doel van het onderzoek was inzicht te geven in de mate waarin de voorzieningen voor pleegzorg zich houden aan wet- en regelgeving. Het onderzoek richtte zich met name op de wijze waarop de voorzieningen de start van hun hulpverlening vorm gaven. De aanwezigheid en functie van de documenten die de start van de pleegzorghulp mogelijk maken (indicatiestelling en hulpverleningsplan) stonden hierbij centraal. De positie van de pleegouders in de voorzieningen voor pleegzorg was bij het onderzoek betrokken, aangezien pleegouders in de pleegzorg een grote rol hebben in de hulpverlening.

De vraagstellingen voor het landelijk onderzoek luiden:

- in hoeverre voldoen voorzieningen voor pleegzorg aan de eisen uit wet- en regelgeving met betrekking tot de start van de hulpverlening (indicatiestelling en hulpverleningsplan)?
- in hoeverre voldoen de voorzieningen voor pleegzorg aan de eisen die de wet stelt aan de pleegouders (beoordeling geschiktheid, verklaring van geen bezwaar, bieden en aanvaarden van begeleiding)?
- in hoeverre voldoen de voorzieningen voor pleegzorg aan kwaliteitscriteria die de pleegouders betreffen (dossiervorming, begeleidingsplan)?

In dit onderzoek constateerde de inspectie dat het beleid van Spirit met betrekking tot pleegzorg grotendeels in overeenstemming was met de wet. Bij het dossieronderzoek werd echter niet aangetroffen wat de inspectie op grond van het beleid had mogen verwachten; het geformuleerde beleid bleek niet voldoende geïmplementeerd in de praktijk. De helft van de onderzochte hulpverleningsplannen was dermate laat opgesteld dat zij geen rol kon spelen in de start van de hulpverlening. De plannen waren regelmatig niet navolgbaar afgestemd op de indicatie van de plaatser. Uit de meerderheid van de plannen werd niet duidelijk of er overleg over de plannen met de betrokken partijen (jeugdige, ouders, pleegouders, plaatser) had plaatsgevonden. De dossiers bevatten geen pleegouderbegeleidingsplannen.

Naar aanleiding van de bevindingen en conclusies van de inspectie heeft Spirit, op verzoek van het ROA, het 'actieplan implementatie pleegzorgbeleid 2003' opgesteld. Volgens dit plan zou in de loop van 2003 resultaatverbetering aantoonbaar moeten zijn. Op verzoek van het ROA heeft de inspectie in november 2004 onderzoek naar het verbetertraject uitgevoerd, dat in het huidige rapport wordt beschreven.

---

³ Voorheen Inspectie jeugdhulpverlening en jeugdbescherming

⁴ Voorheen SaC-Amstelstad Jeugdzorg

Door middel van dit onderzoek wil de inspectie zicht krijgen in hoeverre de werkwijze van de afdeling pleegzorg van Spirit sinds het verbetertraject is verbeterd. Om deze verbeteringen ten opzichte van 2002 te kunnen constateren, hanteert de inspectie vrijwel dezelfde vraagstellingen, namelijk:

1. in hoeverre voldoet de afdeling pleegzorg van Spirit inmiddels aan de eisen uit wet- en regelgeving met betrekking tot de start van de hulpverlening (indicatiestelling en hulpverleningsplan)?
2. in hoeverre voldoet Spirit inmiddels aan de eisen die de wet stelt aan de pleegouders (beoordeling geschiktheid, verklaring van geen bezwaar, bieden en aanvaarden van begeleiding) en aan de kwaliteitscriteria die de pleegouders betreffen (dossiervorming, begeleidingsplan)?
3. Is de kwaliteit van de pleegzorg van Spirit verbeterd ten opzichte van 2002?

De inspectie wil met het onderzoek Spirit en haar subsidiegever het ROA inzicht geven in de mate waarin de kwaliteit van de pleegzorg van Spirit is verbeterd ten opzichte van 2002.

Hoofdstuk 2   Werkwijze

De inspectie heeft een projectplan voor het onderzoek naar het verbetertraject pleegzorg van Spirit opgesteld en voorgelegd aan het ROA, op wiens verzoek het onderzoek plaatsvindt. Het projectplan is voor aanvang van het onderzoek aan Spirit toegezonden.

beleidsanalyse

Aangezien de visie en het beleid van Spirit met betrekking tot de pleegzorg in het inspectieonderzoek in 2002 grotendeels bleek te sporen met de wet, heeft de inspectie geen uitgebreide beleidsanalyse gedaan. Wel heeft de inspectie de formats en regelingen met betrekking tot de pleegzorg bekeken, die Spirit de inspectie heeft overhandigd tijdens het toezichtsbezoek.

interview

Het inspectiebezoek begon met een gesprek met de stafmedewerker onderzoek en inhoud en het hoofd van het servicepunt pleegzorg, waarin met name het verbetertraject pleegzorg van Spirit aan de orde kwam.

dossieronderzoek

Vervolgens vond het dossieronderzoek plaats. De inspectie heeft getoetst in overeenstemming met het toetsingskader onderzoek pleegzorg 2002 en gebruikmakend van de vragenlijst, die op basis van het toetsingskader voor dat onderzoek is opgesteld. Het toetsingskader is in bijlage 1 aan het rapport toegevoegd.

Ten behoeve van het dossieronderzoek heeft de inspectie aselectief vijf recente dossiers van pleegkinderen getrokken, die minstens al twee maanden pleegzorg van Spirit ontvingen.

Aan het einde van het dossieronderzoek heeft de inspectie haar eerste bevindingen met bovengenoemde medewerkers besproken.

Het conceptrapport is aan Spirit voorgelegd ter controle op feitelijke onjuistheden en daarna vastgesteld. Het vastgestelde rapport is gezonden naar Spirit en naar het ROA als haar subsidiegever. Het ROA is verzocht te reageren op de bevindingen en het oordeel van de inspectie.

Hoofdstuk 3 De resultaten van het onderzoek

1.1 Beleidsanalyse

Het format hulpverleningsplan van Spirit ('Start hulpverleningsplan) is bedoeld om bij de start van de hulp, liefst op de eerste dag, op te stellen met alle betrokkenen (jeugdige (indien ouder dan twaalf jaar), ouders, pleegouders, Spirit en Bureau Jeugdzorg). Dit format voldoet vrijwel geheel aan de wettelijke eisen. Wat ontbreekt in het format is expliciete aandacht voor het voorgenomen hulpverleningsproces, namelijk de hulp die Spirit gaat bieden. Dit zou vermeld kunnen worden onder het onderdeel 'afspraken over het werk (activiteiten) en de samenwerking in de komende periode'. Maar dit onderdeel dekt de lading van het wettelijke vereiste onderdeel 'hulpverleningsproces' niet geheel.

Het format pleegouderbegeleidingsplan van Spirit voldoet aan de eis dat wordt vastgelegd op welke wijze Spirit de pleegouders begeleidt.

Het document 'Rechten en plichten betreffende pleegzorg', beschrijft zeer gedetailleerd de verplichtingen van Spirit t.a.v. de pleegouder(s) en vice versa. Het format pleegouderbegeleidingsplan is afgestemd op het format voor het onderzoek naar de geschiktheid van de pleegouders.

Spirit heeft een regeling dossiervorming opgesteld (juni 2003). Hierin staat aangegeven aan welke eisen de cliëntdossiers en de pleegouderdossiers moeten voldoen. Deze regeling bevat informatie over:

- de wettelijk vereiste documenten (gebaseerd op de Wet op de Jeugdhulpverlening)
- de eisen die wettelijk aan de inhoud van die documenten zijn gesteld
- de eisen die de instelling daaraan stelt

1.2 Interview

Naar aanleiding van het inspectierapport uit 2002 heeft Spirit een werkgroep ten behoeve van het verbetertraject ingesteld. Deze werkgroep heeft het 'actieplan implementatie pleegzorgbeleid 2003' opgesteld (inclusief termijnen). Volgens het actieplan zou het verbetertraject per 1 januari 2004 zijn afgerond. Spirit laat in het interview weten dat de voorgenomen verbeteringen zijn uitgevoerd. Met dit verbetertraject heeft Spirit, naar eigen zeggen, een enorme kwaliteitsslag gemaakt met de hulpverleningsplanning van de pleegzorg. Eén van de belangrijkste veranderingen is de opzet van het eerste hulpverleningsplan ('start hulpverleningsplan'), dat in principe op de eerste dag van de hulp in aanwezigheid van alle betrokkenen wordt opgesteld. Dit format is overal bij Spirit ingevoerd (dus ook buiten de pleegzorg). Medewerkers zijn getraind in het toepassen ervan. Deze aanpak heeft volgens Spirit meerdere voordelen: het plan wordt ook echt bij aanvang van de hulp opgesteld, de

hulpverlening kan met de meest actuele informatie van start gaan en de jeugdige (ouder dan twaalf jaar), ouders, pleegouders en plaatser worden heel direct bij de hulpverlening betrokken. In het kader van het verbetertraject heeft Spirit overleg gevoerd met bureau jeugdzorg, als een van haar belangrijkste ketenpartners. Naar aanleiding van het inspectierapport uit 2002, heeft Spirit alles dossiers bekeken op de aanwezigheid en geldigheid van indicatiestellingen en hulpverleningsplannen. Vanaf nu wordt gepoogd de dossiers hier beter op te controleren en bij te houden. Niet alle dossiers zijn alsnog aangevuld met ontbrekende of niet actuele indicatiestellingen. Dat was voor Bureau Jeugdzorg niet haalbaar. Spirit rappelleert nu vaker naar Bureau Jeugdzorg als er (recente) informatie ontbreekt die zij nodig heeft.

1.3 Dossieronderzoek

Spirit heeft aparte dossiers voor de cliënt en voor de pleegouders.

cliëntdossier

indicatiestelling

De vijf onderzochte cliëntendossiers van Spirit bevatten alle een indicatiestelling van een erkende plaatser (Bureau Jeugdzorg). Twee indicatiestellingen voldoen aan de wettelijke eis dat zij niet ouder zijn dan 13 weken als de hulpverlening start. De overige drie indicatiestellingen zijn respectievelijk 4,5 maand, 5 maanden en 6 maanden oud bij de start van de hulp.

In vier van de indicaties is aangegeven dat Bureau Jeugdzorg heeft onderzocht c.q. heeft laten onderzoeken wat de problemen of stoornissen zijn, die opname in de pleegzorg noodzakelijk maken. In het vijfde dossier is sprake van een netwerkplaatsing. Hierbij wordt niet duidelijk gemaakt waarom er een pleegzorgplaatsing in het kader van jeugdzorg noodzakelijk is. In drie van de vijf indicaties heeft Bureau Jeugdzorg vastgesteld hoe lang de beoogde hulp zal duren (langer dan een half jaar).

Betrokkenheid van de jeugdigen is niet aan de orde bij de vijf onderzochte indicaties; de jeugdigen zijn alle vijf jonger dan twaalf jaar. In twee van de vijf dossiers is zichtbaar dat de ouders betrokken zijn bij de indicatiestelling, in twee dossiers is dit niet zichtbaar en in één dossier zijn de ouders buiten beeld.

hulpverleningsplan

De vijf onderzochte cliëntendossiers bevatten alle een hulpverleningsplan. Geen van de plannen zijn vóór opname opgesteld. Twee van deze plannen zijn binnen de wettelijke termijn van uiterlijk 6 weken na de start van de hulpverlening opgesteld, de een op de dag van de start van de hulpverlening de ander na 3 weken. De overige plannen zijn respectievelijk 3,5 maand, 5 maanden en 6 maanden na de start van de hulpverlening opgesteld. Nergens wordt een reden voor de vertraging vermeld.

De drie plannen die na 13 of meer weken tot stand zijn gekomen, heeft de inspectie niet verder bij het onderzoek betrokken, aangezien ze geen rol kunnen hebben gespeeld bij de start van de hulpverlening.

De inspectie heeft de twee resterende hulpverleningsplannen nader geanalyseerd. Eén van deze twee plannen heeft betrekking op drie kinderen uit één gezin. Spirit heeft drie verschillende dossiers voor deze kinderen aangelegd, de aangetroffen plannen gelden de drie kinderen tezamen. Wat opvalt is dat één van deze drie dossiers drie hulpverleningsplannen bevat, en dat in de andere twee dossiers één van deze drie plannen ontbreekt.

In het andere dossier is sprake van twee verschillende zorgprogramma's van Spirit. Deze programma's hebben elk een eigen hulpverleningsplan opgesteld. Wat opvalt is dat deze twee plannen niet tot nauwelijks op elkaar zijn afgestemd.

Aangezien de inspectie het te weinig vond om de nadere analyse van de hulpverleningsplannen op slechts twee plannen te baseren, heeft zij ervoor gekozen om de gegevens van drie andere hulpverleningsplannen bij deze analyse te betrekken. Deze gegevens had de inspectie in het kader van een ander onderzoek enkele weken eerder verzameld bij de afdeling pleegzorg van Spirit. Geen van de plannen zijn vóór opname opgesteld. Wel zijn ze alledrie binnen de wettelijke termijn van uiterlijk 6 weken na de start van de hulpverlening opgesteld; één op de dag van de start van de hulpverlening, de overige twee plannen binnen twee weken na de start van de hulpverlening.

De vijf onderzochte plannen bevatten alle min of meer een beschrijving van de hulp die wordt geboden. In sommige plannen is via een afsprakenlijst concreet uitgewerkt wie wat zal gaan doen in de komende periode. In andere plannen is de geboden hulp in zeer algemene termen beschreven, of is dit indirect uit de afsprakenlijst op te maken. In de vijf plannen is zichtbaar dat de voorgenomen hulp aansluit op het hulpvoorstel uit de indicatiestelling.

Alle onderzochte plannen bevatten meerdere doelen, die betrekking hebben op de geïndiceerde periode. De doelen zijn in redelijk concrete en meetbare termen geformuleerd, bijvoorbeeld 'kind woont op een goede plek' en 'kind heeft contact met moeder'. In één plan is bij elk doel specifiek aangegeven wie wat moet doen om dit doel gerealiseerd te krijgen. De doelen zijn meestal uit de indicatiestelling overgenomen, in sommige gevallen zijn de doelen uit de indicatiestelling nader geconcretiseerd. Er zijn geen specifieke termijnen aan de doelen verbonden. Wel is vastgelegd wanneer de plannen (inclusief doelen) zullen worden geëvalueerd.

Het format hulpverleningsplan van Spirit bevat een onderdeel afspraken. Hierin worden in de meeste gevallen onder andere afspraken met betrekking tot overleg vastgelegd, zoals

tussentijdse contacten met de ouders, pleegouders, en de plaatser. Geen van de plannen bevat afspraken omtrent bezoeken aan het kind.

De contactpersoon van Spirit staat in alle plannen vermeld.

De plannen omschrijven de rol van de pleegouders in het hulpverleningsplan en de wijze waarop Spirit de begeleiding van de pleegouders zal vormgeven.

Slechts één dossier betreft een jeugdige die ouder is dan twaalf jaar, deze heeft ingestemd met het plan. In twee dossiers zijn de ouders zichtbaar betrokken bij het opstellen van het plan, in twee dossiers zijn de ouders buiten beeld en in één dossier is zichtbaar dat het overleg met de ouders via de gezinsvoogd verloopt. Alle hulpverleningsplannen zijn opgesteld in aanwezigheid van en ondertekend door de pleegouders. De drie dossiers waarbij sprake is van gedwongen jeugdzorg zijn opgesteld in aanwezigheid van en ondertekend door de gezinsvoogd.

pleegouderdossier

De vijf onderzochte pleegouderdossiers bevatten een pleegcontract. Vier van de vijf pleegouderdossiers bevatten een onderzoek naar de geschiktheid van het pleeggezin. In het vijfde dossier is sprake van een overname van de begeleiding van de pleegouders van een andere Voorziening Voor Pleegzorg wegens de verhuizing van de pleegouders. Een geschiktheidsonderzoek van de vorige Voorziening Voor Pleegzorg is in dit dossier niet aangetroffen. Alle vijf de pleegouderdossiers bevatten een verklaring van geen bezwaar van de Raad voor de Kinderbescherming. Ook bevatten alle dossiers een pleegouderbegeleidingsplan. De vier plannen uit de dossiers die een onderzoek naar de geschiktheid van het pleeggezin bevatten, leggen een relatie met dit geschiktheidsonderzoek: De zes criteria uit het (format) geschiktheidsonderzoek (zoals 'opvoeden, verzorgen en beschermen jeugdige' en 'inspelen op de ontwikkeling van de jeugdige') komen steeds terug in het (format) pleegouderbegeleidingsplan, gevolgd door (eventuele) afspraken. Drie van de vijf plannen bevatten werkpunten. Drie plannen bevatten informatie over de begeleidingsfrequentie. In twee plannen wordt rekening gehouden met de mogelijkheden en behoeften van de pleegouders. Eén plan is afgestemd op het hulpverleningsplan van de jeugdige. Geen van de plannen bevat evaluatiemomenten. Geen van de plannen wordt aantoonbaar halfjaarlijks bijgesteld in relatie tot het hulpverleningsplan.

Hoofdstuk 4 Analyse en beoordeling

Om tot beantwoording van de drie onderzoeksvragen (uit hoofdstuk 1) te komen, heeft de inspectie de onderzoeksresultaten uit hoofdstuk 4 vergeleken met het toetsingskader dat de inspectie hanteert (bijlage 1). De inspectie gaat hierbij eerst in op het beleid van Spirit en vervolgens op de realisatie van het beleid in de praktijk.

beleid

In het onderzoek in 2002 concludeerde de inspectie al dat de visie en het beleid van Spirit met betrekking tot de pleegzorg grotendeels voldeed aan de wettelijke eisen. In het kader van verbetertraject pleegzorg heeft Spirit formats en regelingen opgesteld met betrekking tot de pleegzorg. De formats voor het hulpverleningsplan en het pleegouderbegeleidingsplan sporen (vrijwel) volledig met de wettelijke vereisten.

De inspectie waardeert het dat Spirit het wettelijk kader als uitgangspunt van handelen hanteert. De ontwikkelde formats en regelingen kunnen ondersteunend zijn bij het vormgeven en borgen van een kwalitatief goede pleegzorg. De inspectie is van mening dat het vernieuwde format hulpverleningsplan twee belangrijke verbeteringen bevat. Ten eerste de tijdigheid van het plan, doordat het format verlangt dat het plan bij de start van de hulpverlening wordt opgesteld. Ten tweede de directe betrokkenheid van alle partijen bij het plan, doordat het format verlangt dat alle betrokken partijen aanwezig zijn en betrokken zijn bij de opstelling van het plan.

Met betrekking tot de tijdigheid van het plan merkt de inspectie op dat het wettelijk kader aangeeft dat het plan vóór opname dient te worden opgesteld, en alleen als dit aantoonbaar niet mogelijk is, uiterlijk binnen zes weken erna. Spirit streeft ernaar dat het plan 'bij de start van de hulp wordt opgesteld, liefst op de eerste dag'. Deze wettelijke eis is er echter niet voor niets. Het opstellen van het plan voorafgaand aan de start van de hulp draagt bij aan een goede start van de hulp. Dit biedt de cliënt namelijk de mogelijkheid om voorafgaand aan de hulp over de voorstellen in het plan na te denken, en eventuele vragen en bedenkingen vooraf te kunnen uiten. Dit is van belang voor de motivatie en betrokkenheid van de cliënt, zeker wanneer er inspanningen van hem of haar worden verlangd.

De inspectie heeft waardering voor de inspanningen die Spirit zichtbaar heeft verricht om de hulpverleningsplanning (ook van de pleegzorg) te verbeteren, onder meer met de ontwikkeling van deze documenten.

realisatie

- 1. in hoeverre voldoet de afdeling pleegzorg van Spirit inmiddels aan de eisen uit wet- en regelgeving met betrekking tot de start van de hulpverlening (indicatiestelling en hulpverleningsplan)?**

indicatiestelling

Bij het inspectie-onderzoek in 2002 constateerde de inspectie dat de aangetroffen indicatiestellingen onvoldoende actueel waren. Ook nu laat de actualiteit van de aangetroffen indicatiestellingen nog te wensen over. Dit betekent dat niet gegarandeerd is dat Spirit via de indicatiestellingen voldoende actuele gegevens heeft om een hulpverleningsplan op te kunnen stellen dat aansluit bij de –recente– hulpvraag van de cliënt. Spirit heeft dit in de praktijk wel ondervangen, doordat het Start Hulpverleningsplan in aanwezigheid van de betrokkenen dient te worden opgesteld, waardoor de meest actuele informatie omtrent de jeugdige in het plan kan worden opgenomen.

De inspectie is van oordeel dat de inhoud van de aangetroffen indicatiestellingen over het algemeen voldoet aan de eisen en verwachtingen die Spirit daaraan mag stellen. De inspectie vindt het echter zorgwekkend dat een aantal indicatiestellingen verre van actueel is. Hoewel het de taak van Bureau Jeugdzorg is om een actuele indicatiestelling te leveren, moet Spirit Bureau Jeugdzorg, als zijnde haar ketenpartner, erop (blijven) aanspreken wanneer zij de informatie uit de indicatiestelling niet voldoende vindt, wanneer deze informatie niet actueel is of wanneer zij deze informatie niet op tijd krijgt. Spirit heeft de inspectie laten weten Bureau Jeugdzorg hier herhaaldelijk op aan te spreken. De inspectie waardeert deze pogingen van Spirit. Echter noch de pogingen zelf noch het effect ervan zijn zichtbaar in de dossiers.

hulpverleningsplan

Volgens de inspectie mag de cliënt verwachten dat het hulpverleningsplan aansluit op de indicatiestelling, dat het tijdig wordt opgesteld, dat de cliënt erbij betrokken wordt, dat duidelijk is wat ieder gaat doen en dat het begrijpelijk is.

De inspectie constateert dat de aanwezigheid van hulpverleningsplannen bij Spirit is verbeterd ten opzichte van 2002. Alle onderzochte dossiers bevatten thans een hulpverleningsplan. Spirit leeft de wettelijke eisen die aan het hulpverleningsplan worden gesteld in de praktijk ten dele na. De inspectie heeft de indruk dat het nieuwe format voor het Start Hulpverleningsplan in de praktijk onvoldoende wordt benut. Het format dicteert: 'Dit Start Hulpverleningsplan wordt gemaakt bij de start van de hulp, liefst op de dag zelf'. Dit vindt de inspectie onvoldoende terug in de praktijk. Een aantal van de door de inspectie geselecteerde dossiers is ruim na de wettelijke termijn opgesteld en kan derhalve geen rol spelen bij de start van de hulpverlening. De inspectie vindt dit zorgwekkend.

De hulpverleningsplannen bieden de cliënt onvoldoende zicht op de concrete hulp die Spirit hem of haar gaat bieden. De geboden hulp komt in de plannen aan bod bij het onderdeel 'afspraken over het werk (activiteiten) en de samenwerking in de komende periode'. Deze beschrijvingen variëren echter van zeer heldere en concrete afspraken over wie wat gaat doen tot dermate globale afspraken, dat niet goed is op te maken waaruit het hulpverleningsproces

bestaat. Terwijl dit wel een essentieel onderdeel is van het hulpverleningsplan. De inspectie vindt dit dan ook ongewenst.

De doelen in de plannen zijn in voldoende concrete en meetbare termen geformuleerd. De inspectie waardeert het dat alle partijen in de praktijk daadwerkelijk betrokken worden bij het opstellen van het Start Hulpverleningsplan.

De inspectie is van oordeel dat de hulpverleningsplannen van Spirit zijn verbeterd ten opzichte van 2002. De inspectie vindt het belangrijk dat het format in de praktijk beter wordt gevolgd, opdat men voldoet aan wat de cliënt mag verwachten.

2. in hoeverre voldoet Spirit inmiddels aan de eisen die de wet stelt aan de pleegouders (beoordeling geschiktheid, verklaring van geen bezwaar, bieden en aanvaarden van begeleiding) en aan de kwaliteitscriteria die de pleegouders betreffen (dossiervorming, begeleidingsplan)?

Ouders en jeugdigen mogen verwachten dat de jeugdige wordt geplaatst op een veilige plek, bij pleegouders die de jeugdige datgene kunnen bieden waaraan hij of zij behoefte heeft. Om dit te kunnen waarborgen, dient Spirit vóór plaatsing van de jeugdige te beschikken over een verklaring van geen bezwaar van de Raad voor de Kinderbescherming en een geschiktheidsonderzoek. De dossiers van Spirit voldoen vrijwel volledig aan deze verwachting.

Een verbetering ten opzichte van het inspectieonderzoek uit 2002 is dat Spirit inmiddels pleegouderbegeleidingsplannen opstelt. Alle onderzochte dossiers bevatten een dergelijk plan. De inspectie beoordeelt de inhoud van de onderzochte pleegouderbegeleidingsplannen als redelijk goed. Positief is dat de plannen heel direct worden afgestemd op de (uitgebreide) informatie uit de geschiktheidsonderzoeken van de Voorziening voor Pleegzorg. Wat ontbreekt aan de plannen is dat zij worden afgestemd op het hulpverleningsplan en informatie over evaluatiemomenten.

3. Is de kwaliteit van de pleegzorg van Spirit verbeterd ten opzichte van 2002?

De kwaliteit van de pleegzorg van Spirit is volgens de inspectie verbeterd ten opzichte van 2002. De inspectie constateert dat een groot deel van de voorgenomen veranderingen (in het verbetertraject) zijn voltooid. De inspectie waardeert de inspanningen die Spirit met betrekking tot dit verbetertraject heeft verricht. De inspectie vindt het goed dat Spirit formats en regelingen heeft ontwikkeld, die de kwaliteit van het primair proces van de pleegzorg kunnen bevorderen en bewaken. De inspectie vindt het zorgwekkend dat de praktijk (met name de tijdigheid en de kwaliteit van de hulpverleningsplannen) nog onvoldoende voldoet aan zowel de wettelijke eisen als aan de door Spirit zelf gestelde eisen.

Hoofdstuk 5   **Aanbevelingen**

De inspectie doet Spirit de volgende aanbevelingen:

- Zorg dat het hulpverleningsplan uiterlijk bij de start van de hulp wordt opgesteld, maar liefst vóór de start van de hulp.
- Zorg dat het hulpverleningsplan concrete informatie bevat over de hulp die Spirit de cliënt gaat bieden.
- Zorg dat het pleegouderbegeleidingsplan wordt afgestemd op het hulpverleningsplan en dat het plan informatie bevat over evaluatiemomenten.
- Stel eisen aan de benodigde informatie van Bureau Jeugdzorg en blijf Bureau Jeugdzorg aanspreken indien zij deze informatie niet of niet tijdig aanlevert. Betrek hierbij het ROA indien dit geen verbeteringen oplevert.

Bijlage 1 Toetsingskader onderzoek pleegzorg 2002

Inleiding:

De Inspectie jeugdhulpverlening en jeugdbescherming doet onderzoek naar de naleving van de wettelijke eisen in het primaire proces van de hulpverlening.

In de jeugdhulpverlening draait het om de hulp aan de jeugdige en zijn ouders (**de cliënt**). De positie van de cliënt heeft een centrale plaats in het toezicht van de inspectie.

Pleegzorg is volgens de wet niet vrij toegankelijk. Plaatsing van een jeugdige in de pleegzorg kan alleen op grond van een formeel vastgelegd besluit van een plaatsende instantie, waarin is vastgelegd dat pleegzorg de beste mogelijkheden biedt om aan de hulpvraag van de jeugdige en zijn ouders te voldoen (**indicatiestelling**).

Wat de voorziening voor pleegzorg en de pleegouders te bieden hebben aan de jeugdige en zijn ouders en wat ieders bijdrage is aan een zo groot mogelijk rendement van de hulp, legt de voorziening voor pleegzorg vast in een **hulpverleningsplan** of pleegzorg(begeleidings)plan.

De voorziening voor pleegzorg zet bij de uitvoering van zijn taken **pleegouders** in. De voorziening bekijkt of pleegouders geschikt zijn voor hun taak als pleegouders en zorgt voor de begeleiding van pleegouders bij de uitvoering van hun taken als pleegouders.

Dit onderzoek van de inspectie bevat twee onderscheiden onderdelen:

- de start van de hulpverlening, dus de indicatiestelling en het hulpverleningsplan in de pleegzorg
- de positie van de pleegouders in de hulpverlening aan de cliënt

Hieronder wordt het toetsingskader dat de inspectie bij het onderzoek hanteert uitgewerkt.

Toetsingskader van de inspectie:

In dit hoofdstuk komen aan de orde:

1. wat de wettelijke eisen zijn die aan de pleegzorg worden gesteld
2. hoe de inspectie deze wettelijke eisen leest
3. wat de inspectie verwacht aan te treffen in het beleid en in de dossiers van de voorzieningen voor pleegzorg

Deze drie punten vormen het toetsingskader dat de inspectie bij het onderzoek hanteert.

1. De wettelijke eisen:

Als kader voor het onderzoek van de inspectie gelden de wettelijke bepalingen uit de Wet op de jeugdhulpverlening en de bijbehorende AMvB (het Besluit Kwaliteitsregels jeugdhulpverlening) die betrekking hebben op de pleegzorg. Ook gebruikt de inspectie de Basiscriteria kwaliteit voor de jeugdzorg, het toetsingskader van de VOG en GGZ-Nederland (december 2000).

De letterlijke teksten van de huidige wettelijke bepalingen en de Basiscriteria die relevant zijn voor het inspectieonderzoek zijn weergegeven in bijlage 1.

Momenteel is de nieuwe Wet op de jeugdzorg in voorbereiding. Het voorstel van wet ligt bij de Tweede Kamer. Het voor dit onderzoek gehanteerde toetsingskader spoort met de nieuwe wet. In bijlage 1 geeft de inspectie kort aan waar de nieuwe wet specifiekere eisen zal gaan stellen.

2. Hoe de inspectie de wettelijke eisen leest:

In chronologische volgorde moet de start van het hulpverleningsproces verlopen op de manier die hieronder beschreven staat.

De vraag

Het begint met een vraag om hulp van een cliënt. Deze komt meestal terecht bij een Bureau Jeugdzorg. Dit Bureau doet onderzoek en specificeert met behulp van de cliënt de hulpvraag. Als het kan verleent het Bureau Jeugdzorg vervolgens de hulp waarvan vastgesteld is dat die noodzakelijk is. Als het de noodzakelijke hulp niet zelf in huis heeft, ondersteunt het Bureau Jeugdzorg de cliënt bij het zoeken van een instelling die de meest aangewezen hulp wél te bieden heeft. Daarbij kan een uithuisplaatsing (24-uurs hulp) nodig zijn. De 24-uurs hulp kan worden geboden door een voorziening voor pleegzorg (in een pleeggezin) of in een residentiële voorziening.

De indicatiestelling

Opname in een voorziening voor pleegzorg is alleen mogelijk op schriftelijk verzoek van een erkende plaatsende instantie. Dit verzoek gebeurt in de vorm van de indicatiestelling (vanaf 2003: het indicatiebesluit).

De plaatser is, voordat er sprake is van pleegzorg, ervoor verantwoordelijk dat onderzoek gedaan wordt naar de problemen van de jongere. Op basis van de resultaten van het onderzoek stelt hij in overleg met de wettelijke vertegenwoordiger (meestal de ouders, hierna ouders genoemd) en jongere vast welke hulp er nodig is en voor hoelang. Als er sprake is van een ondertoezichtstelling is overeenstemming met de gezinsvoogdij-instelling noodzakelijk. Bij het afwegen of een hulpaanbod passend is, wordt de beoogde voorziening voor pleegzorg betrokken.

De indicatiestelling geldt voor maximaal 6 maanden.

Bij de start van de pleegzorg is de indicatiestelling niet ouder dan 2 maanden.

De plaatser zendt de indicatiestelling aan de opnemer. De voorziening voor pleegzorg moet over een heldere indicatiestelling beschikken vóór hij over kan gaan tot het opstellen van een hulpverleningsplan, omdat er een duidelijke samenhang moet zijn tussen de problemen van de cliënt en de hulp die verleend zal worden.*

* Natuurlijk is het de taak van een plaatsende instantie en niet van een voorziening voor pleegzorg om een indicatiestelling te leveren. Toch verwacht de inspectie dat een voorziening voor pleegzorg ervoor zorgt dat zij beschikt over een goede en recente indicatiestelling, waarin beredeneerd staat welke hulp voor de cliënt aangewezen is. De voorziening heeft de indicatiestelling namelijk nodig, omdat zij de cliënt anders niet kan opnemen en zij heeft de indicatiestelling nodig om een hulpverleningsplan op te stellen.

Het hulpverleningsplan

De voorziening voor pleegzorg (VVP) is verantwoordelijk voor het bieden van de pleegzorg die door de plaatser geïndiceerd is.

De voorziening voor pleegzorg stelt vóór opname of, als dat aantoonbaar niet mogelijk is, binnen 6 weken daarna een hulpverleningsplan op en vast. Dit plan is afgestemd op de problemen van de jongere (volgens de informatie van de plaatser in de indicatiestelling).

Het hulpverleningsplan geeft in ieder geval inzicht in het beoogde hulpverleningsproces: de te realiseren doelen op korte en lange termijn, de rol die de pleegouders spelen in de hulp aan deze jongere, de deskundigen die eventueel worden ingeschakeld en de evaluatiemomenten. Ook staat erin op welke momenten de VVP met de jongere, de ouders, de pleegouders en met de plaatser overlegt. Anders gezegd: wie doet wat en wanneer spreken we daarover met wie.

Nadat het concept hulpverleningsplan is opgesteld voert de VVP er overleg over met de jongere, de ouders, de pleegouders en de plaatser. In geval van een ondertoezichtstelling is overeenstemming met de gezinsvoogdij-instelling noodzakelijk. De resultaten van dit overleg worden in het plan opgenomen. Voor kinderen jonger dan 12 jaar geldt dat overleg plaats vindt "overeenkomstig het beoordelingsvermogen". Pas na dit overleg wordt het hulpverleningsplan vastgesteld.

De **bedoeling** is dat het plan aan alle betrokkenen een helder en concreet beeld geeft van de hulpverlening en dat zij zich kunnen vinden in wat er gaat gebeuren.

Als een hulpverleningsplan gewijzigd wordt geldt dezelfde gang van zaken.

Al gerealiseerde plaatsingen

De plaatser kan geconfronteerd worden met een reeds gerealiseerde plaatsing in een gezin, waarbij het wenselijk is (geworden) dat hulp in de vorm van pleegzorg geboden wordt. De plaatser is verantwoordelijk voor de vaststelling dat er een hulpvraag is en voor de afweging of pleegzorg de juiste hulpvorm is om de hulpvraag te beantwoorden. Bovendien vergewist de plaatser zich ervan dat het gezin begeleiding accepteert van de voorziening voor pleegzorg. In het (schriftelijke) verzoek van de plaatser aan de VVP om het verblijf van een jeugdige in een gezin te gaan begeleiden als pleegzorgplaatsing wordt dit verantwoord.

De VVP neemt het verzoek al dan niet in behandeling. Als het verzoek in behandeling wordt genomen doet de VVP op zo kort mogelijke termijn een onderzoek naar de geschiktheid van de betreffende ouders als pleegouder. Vanaf het moment van het besluit om een onderzoek te gaan doen voorziet de VVP in pleegzorgvergoeding en in pleegzorgbegeleiding. Een hulpverleningsplan voor de duur van het onderzoek wordt opgesteld.

Op het moment dat wordt besloten dat er geen sprake kan zijn van een pleegzorgsituatie, worden de pleegzorgvergoeding en de pleegzorgbegeleiding gestopt.

De positie van de pleegouders in de hulpverlening aan de cliënt

De VVP onderzoekt of de pleegouders geschikt zijn voor hun taak. Er wordt een pleegcontract opgesteld per geplaatste jeugdige. Ook stelt de VVP een pleegouderbegeleidingsplan op; in dit plan staat hoe de pleegouders begeleid worden in hun hulpverlenende taak. Het plan moet ieder half jaar bijgesteld worden. In het plan wordt rekening gehouden met de mogelijkheden en de behoeften van de pleegouders.

3. *Wat de inspectie verwacht aan te treffen in het beleid en de dossiers van de voorziening voor pleegzorg:*

De start van de hulpverlening:

Zoals eerder gezegd is draait het in de jeugdhulpverlening om de hulp aan de jongere en zijn ouders: de cliënten. Hun positie moet centraal staan.

De start van pleegzorg is gebaseerd op een besluit van een plaatsende instantie (de indicatiestelling), en op een hulpverleningsplan. De samenhang tussen indicatiestelling en hulpverleningsplan dient in beide documenten naar voren te komen.

Indicatiestelling:

De inspectie verwacht in het beleid:

- dat is aangegeven aan welke eisen de informatie in de indicatiestelling minimaal moet voldoen
- dat is aangegeven welke informatie vooraf noodzakelijk is om een verzoek om een al gerealiseerde plaatsing te accepteren als pleegzorgplaatsing in behandeling te kunnen nemen
- dat is aangegeven wat er wordt ondernomen wanneer de gewenste informatie ontbreekt of onvoldoende is

De inspectie verwacht in een dossier:

- een document (indicatie) van een erkende plaatsende instantie
  - dat op het moment van opname niet ouder is dan twee maanden

- dat, als de opname niet binnen twee maanden na dagtekening is gerealiseerd, uit recente informatie blijkt dat de indicatie nog actueel is
- dat in dit document (indicatie) worden verantwoord:
  - de uitkomst van een onderzoek naar de problemen van de cliënt
  - de afweging dat pleegzorg aangewezen is en voor welke periode
  - dat over de indicatie overleg heeft plaatsgevonden met de jeugdige en met de ouder(s)
- dat gedurende de plaatsing er een geldige indicatiestelling is. (in een dossier van een inmiddels 8 maanden durende plaatsing bijvoorbeeld zitten minstens 2 indicatiestellingen; de inspectie toetst alleen de indicatiestelling die tot opname heeft geleid.)

Hulpverleningsplan:

De inspectie verwacht in het beleid:

- dat is aangegeven wat het doel is van het opstellen van een hulpverleningsplan
- dat is aangegeven wat er nodig is voor het opstellen van een hulpverleningsplan
- dat is aangegeven wat het doel is van de communicatie over het hulpverleningsplan
- dat is aangegeven wat er aan communicatie nodig is om te komen tot een hulpverleningsplan
- dat is aangegeven wat minimaal aanwezig moet zijn om te spreken van een hulpverleningsplan
- dat is aangegeven welke rol de pleegouders hebben in het hulpverleningsproces

De inspectie verwacht in een dossier:

- een pleegcontract
- een vastgesteld hulpverleningsplan
  - opgesteld vóór de start van de pleegzorg of, als dat niet mogelijk was, in ieder geval uiterlijk 6 weken na de start van de pleegzorg
  - waarin in concrete termen is aangegeven
    - welke hulp geboden wordt
    - de samenhang tussen de problemen van de cliënt en de te bieden hulp
    - korte en lange termijn toetsbare doelen
    - eventueel in te schakelen deskundige(n)
    - de evaluatiemomenten
  - waarin staat op welke momenten de VVP overlegt met de jongere, de ouders, de pleegouders en de plaatser
  - waarin staat wie namens de VVP optreedt als contactpersoon voor de jongere, de ouders, de pleegouders en de plaatser
  - waarin staat wat de jongere, de ouders, de pleegouders en de plaatser vinden van het hulpverleningsplan en hoe met hun opmerkingen rekening is gehouden
  - waarin blijkt dat er overeenstemming over het plan bestaat met de gezinsvoogdij-instelling in het geval van een ondertoezichtstelling en van voogdij
  - waarin staat hoe de begeleiding van de pleegouders wordt vormgegeven

De positie van de pleegouders in de hulpverlening aan de cliënt

De inspectie verwacht in het beleid:

- een opvatting over de positie van de pleegouder in de instelling
- richtlijnen voor het onderzoek naar de geschiktheid van pleegouders
- richtlijnen voor de opstelling en eventuele wijziging van het pleegoudersbegeleidingsplan

De inspectie verwacht in de pleegouderdossiers:

- een onderzoek naar de geschiktheid van de pleegouders
- een verklaring van geen bezwaar
- een pleegcontract per geplaatste jeugdige
- een pleegouderbegeleidingsplan, waarin in concrete termen staat wat de pleegouders van de VVP mogen verwachten aan begeleiding in hun hulpverlenende taak.
- een relatie tussen de bevindingen uit het onderzoek naar de geschiktheid van de pleegouders en het pleegouderbegeleidingsplan
- een relatie / verwijzing tussen het pleegouderbegeleidingsplan en de hulpverlening aan de geplaatste jeugdige

Geselecteerde wettelijke eisen met betrekking tot Pleegzorg

De Wet op de jeugdhulpverlening:

❖ Algemeen over pleegzorg:

- 1.1.h Pleeggezin: gezin van anderen dan de ouders of stiefouder van een jeugdige waarin de jeugdige wordt verzorgd en opgevoed.
- 1.2.a Pleegzorg: hulpverlening bestaande het bieden van opneming in een pleeggezin en de daarmee verband houdende begeleiding van pleegkinderen, pleegouders ouders en stiefouders.

Artikel 39 Wet op de jeugdhulpverlening

Een uitvoerder van een voorziening voor pleegzorg verstrekt overeenkomstig artikel 40 aan een pleeggezin subsidie voor de verzorging en opvoeding van een jeugdig, indien:

- a. de jeugdige daadwerkelijk in het pleeggezin wordt verzorgd en opgevoed op basis van een pleegcontract, overeenkomstig een door Onze ministers vast te stellen model.
- b. ook overigens wordt voldaan aan het bij of krachtens deze wet bepaalde.

❖ De start van de hulpverlening in de pleegzorg

Pleegzorg is gebaseerd op een indicatiestelling van een plaatsende instantie:

Artikel 25 Wet op de jeugdhulpverlening

1. Secundaire hulpverlening van een type, genoemd in artikel 1, tweede lid, onder a, b of c, vangt slechts aan en wordt slechts hervat als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder b, 3', indien een bevoegde plaatsende instantie overeenkomstig deze wet niet langer dan twee maanden tevoren heeft vastgesteld dat die hulpverlening voor de betrokken jeugdige aangewezen is te achten. De hulpverlening geschiedt slechts gedurende de door de plaatsende instantie aangegeven termijn.
2. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing op voortzetting van de hulpverlening aan de jeugdige na het verstrijken van de door de plaatsende instantie aangegeven termijn.
3. Secundaire hulpverlening van een type, genoemd in artikel 1, tweede lid, onder a, b of c, wordt slechts voortgezet als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder b, 3', indien de plaatsende instantie die laatstelijk als zodanig is opgetreden of degene die laatstelijk voor de plaatsing verantwoordelijk is geweest, de in het eerste lid bedoelde vaststelling heeft verricht.

Artikel 26 Wet op de jeugdhulpverlening

1. Artikel 25 is niet van toepassing, indien het betreft hulpverlening aan een jeugdige ten aanzien van wie recht is gedaan overeenkomstig titel VIII A van het eerste boek van het Wetboek van Strafrecht.
2. In acute noodsituaties is artikel 25, eerste lid, niet van toepassing.
3. Hulpverlening in gevallen als bedoeld in het tweede lid geschiedt voor ten hoogste twee weken. Van de aanvang van de hulpverlening wordt, indien deze niet plaatsvond door tussenkomst van een plaatsende instantie, onverwijld onder opgave van redenen mededeling gedaan aan een plaatsende instantie.
4. Bij toepassing van het tweede lid deelt de plaatsende instantie onverwijld aan degene die het ouderlijk gezag of de voogdij over een minderjarige uitoefent mee dat hulp aan deze minderjarige wordt verleend.
5. Indien ten aanzien van een minderjarige een maatregel van ondertoezichtstelling als bedoeld in artikel 254 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing is, worden de mededelingen bedoeld in het vierde lid, tevens gedaan aan degene die toezicht op de minderjarige houdt.

Artikel 29 Wet op de jeugdhulpverlening

1. Een, plaatsende instantie:
  - a. draagt er, met het oog op de vaststelling, bedoeld in artikel 25, eerste lid, zorg voor dat een onderzoek wordt verricht naar de problemen en stoornissen van de betrokken jeugdige en stelt, met inachtneming van de eisen, genoemd in artikel 23, vast welke vorm of vormen van hulpverlening in verband daarmee voor de jeugdige de meest aangewezen is of zijn te achten;
  - b. draagt, met het oog op de toepassing van artikel 25, tweede lid, zorg voor een evaluatie van de hulpverlening en stelt vast of, de omstandigheden in aanmerking genomen, voortzetting van de hulpverlening voor de jeugdige aangewezen is te achten; stelt telkens de termijn vast gedurende welke de hulpverlening nodig is te achten, welke termijn ten hoogste zes maanden bedraagt.
2. De jeugdige, degene die het ouderlijk gezag of de voogdij uitoefent, alsmede de daarvoor in aanmerking komende uitvoerder worden bij de werkzaamheden, bedoeld in het eerste lid, betrokken.
3. De in het eerste lid bedoelde werkzaamheden worden telkens in een rapport schriftelijk verantwoord.

Artikel 30 Wet op de jeugdhulpverlening

De plaatsende instantie draagt er zorg voor dat de hulpverlening die voor de jeugdige overeenkomstig artikel 29, eerste lid, aangewezen wordt geacht, wordt gerealiseerd. De hulpverlening vindt plaats in de regio waarin de jeugdige duurzaam verblijft, tenzij hulpverlening buiten de regio het meest aangewezen is te achten of in de regio geen plaats voor de jeugdige beschikbaar is.

[Het voorstel Wet op de jeugdzorg]:

In het voorstel Wet op de jeugdzorg wordt gesproken over “een samenhangend hulpverleningsplan dat is afgeleid van het indicatiebesluit van Bureau Jeugdzorg” (bjz). Het plan moet voor de start van de zorg worden vastgesteld en uiterlijk zes weken nadat duidelijk is welke voorziening de hulp zal bieden. De voorziening moet met bjz overleggen over de inhoud van het plan. Bij vrijwillige hulp moeten de ouders (jeugdige <12 jaar), de ouders en jeugdige (12 tot 16 jaar) of de jeugdige (vanaf 16 jaar) instemmen met het plan.]

Pleegzorg is gebaseerd op een hulpverleningsplan

Besluit kwaliteitsregels jeugdhulpverlening (AmvB, versie geldig vanaf 01-01-1998):

Artikel 1

Voor de toepassing van dit besluit wordt verstaan onder:

- c. pleegouder: degene of één van degenen die een jeugdige, waarvan hij niet de ouder of stiefouder is, in zijn gezin verzorgt en opvoedt.

Artikel 5

1. Een hulpverleningsplan is afgestemd op de problemen en stoornissen van de jeugdige en bevat in ieder geval een beschrijving van het voorgenomen hulpverleningsproces.
2. Indien de hulpverlening langer dan zes weken zal duren bevat het hulpverleningsplan in ieder geval:
  - a. een beschrijving, op basis van een diagnose, van het voorgenomen hulpverleningsproces, in relatie tot de korte en lange termijn doelen, met vermelding van de bij de hulpverlening in te schakelen deskundigen en van evaluatiemomenten;
  - b. een vermelding van de voornemens ten aanzien van overleg gedurende de hulpverlening met de in het derde lid en vierde lid, bedoelde personen of instanties;
  - c. een vermelding van de hulpverlener die namens de voorziening voor in ieder geval de in het derde en vierde lid genoemde personen of instanties, de kontaktpersoon is voor het gehele proces van de hulpverlening;
  - d. een omschrijving van de rol van de pleegouders in het hulpverleningsproces en van de wijze waarop de begeleiding van de pleegouders wordt vorm gegeven, indien sprake is van pleegzorg.
3. Een hulpverleningsplan komt niet tot stand en wordt niet gewijzigd dan nadat daarover in ieder geval overleg is gepleegd met:

- a. de betrokken jeugdige, indien hij de leeftijd van twaalf jaren heeft bereikt en indien hij jonger is dan twaalf jaren, overeenkomstig zijn beoordelingsvermogen,
  - b. de ouders en de wettelijke vertegenwoordiger van de jeugdige, tenzij sprake is van een acute noodsituatie en het overleg schade zal toebrengen aan de jeugdige, met dien verstande dat binnen zes weken na het eerste contact in het kader van de hulpverlening, tussen de uitvoerder van de voorziening en de jeugdige overleg dient te hebben plaatsgevonden,
  - c. de betrokken kinderrechter, indien sprake is van ondertoezichtstelling,
  - d. de betrokken pleegouders, indien sprake is van pleegzorg,
  - e. de betrokken plaatsende instantie, indien sprake is van plaatsing, waarbij artikel 25 van de wet van toepassing is.
4. Een hulpverleningsplan komt niet tot stand en wordt niet gewijzigd dan nadat daarover overeenstemming is bereikt met:
    - a. de betrokken gezinsvoogdij-instelling, indien artikel 261 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek is toegepast,
    - b. de betrokken voogdij-instelling, ingeval het een jeugdige betreft die onder voogdij van een voogdij-instelling staat,
    - c. de betrokken raad voor de kindbescherming, ingeval het een voorlopige toevertrouwing aan de raad betreft.
  5. Van het overleg en de resultaten daarvan wordt melding gemaakt in het hulpverleningsplan. Indien geen overleg is gepleegd wordt hiervan met opgave van redenen melding gemaakt.
  6. De uitvoerder stelt aan het einde van zijn taak ten aanzien van de jeugdige een rapport op, waarin beschreven wordt de wijze waarop de uitvoerder zijn taak heeft verricht. Het rapport wordt toegevoegd aan het hulpverleningsplan. De uitvoerder zendt een afschrift van het rapport tezamen met het hulpverleningsplan aan de personen en instanties

Artikel 21

1. Een uitvoerder van een voorziening voor pleegzorg of van een instelling voor therapeutische gezinsverpleging stelt met betrekking tot de jeugdige een hulpverleningsplan als bedoeld in artikel 5 vast. Het hulpverleningsplan wordt voorafgaand aan de hulpverlening, of indien dit niet mogelijk is, zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk zes weken na het begin van de hulpverlening vastgesteld.
2. Het hulpverleningsplan van een instelling voor therapeutische gezinsverpleging komt tot stand op grond van een multidisciplinaire oordeelsvorming, waaraan in ieder geval wordt deelgenomen door een bevoegde kinderpsychiater.

[Het voorstel Wet op de jeugdzorg]:

In het voorstel Wet op de jeugdzorg wordt gesproken over “een samenhangend hulpverleningsplan dat is afgeleid van het indicatiebesluit van bureau jeugdzorg”. Het plan moet voor de start van de zorg worden vastgesteld en uiterlijk zes weken nadat duidelijk is welke voorziening de hulp zal bieden. De voorziening moet met bijz overleggen over de inhoud van het plan. Bij vrijwillige hulp moeten de ouders (jeugdige <12 jaar), de ouders en jeugdige (12 tot 16 jaar) of de jeugdige (vanaf 16 jaar) instemmen met het plan.]

De positie van pleegouders in hun hulpverlening aan de cliënt

Besluit kwaliteitsregels jeugdhulpverlening (AMvB, versie geldig vanaf 01-01-1998):

Artikel 19

1. Een voorziening voor pleegzorg en een instelling voor therapeutische gezinsverpleging plaatsen een jeugdige slechts in een pleeggezin, indien wordt voldaan aan dit artikel.
4. De pleegouder beschikt voorafgaande aan de plaatsing in het pleeggezin over een verklaring van geen bezwaar afgegeven door de Raad voor de Kinderbescherming. In uitzonderlijke gevallen beschikt de pleegouder uiterlijk binnen zes weken na de plaatsing over deze verklaring.
6. De geschiktheid van het pleeggezin is voorafgaand aan de plaatsing van het pleegkind beoordeeld door de voorziening voor pleegzorg, dan wel door de instelling voor therapeutische gezinsverpleging
7. De pleegouder is bereid begeleiding door de voorziening voor pleegzorg, dan wel door de instelling voor therapeutische gezinsverpleging te aanvaarden.

Artikel 20

3. Een centrale voor pleeggezinnen is gedurende het gehele jaar ten minste acht uur per etmaal beschikbaar, gedurende vijf dagen per week. Voor plaatsingen in een pleeggezin door een voorziening voor pleegzorg in acute noodsituaties buiten de uren waarop de centrale beschikbaar is worden met de uitvoerders van de voorzieningen voor pleegzorg in de desbetreffende regio passende afspraken gemaakt.

Basiscriteria kwaliteit voor de jeugdzorg. Een toetsingskader. VOG, GGZ Nederland; Trimbos instituut. Utrecht, december 2000)

Begeleiding en beheer pleeggezinnen

- 1.47 Ten aanzien van de werving, selectie* en begeleiding* wordt gebruik gemaakt van procedures die periodiek worden getoetst en verbeterd.
- 1.51 Pleegouders hebben naast het hulpverleningsdossier ook een apart -persoonlijk- dossier en er zijn afspraken over de dossiervoering van en inzage in dit dossier.

* Specificatie 1.47:

Begeleiding:

- De uitvoerder legt in een begeleidingsplan vast op welke wijze de pleegouders begeleid worden.
- Het begeleidingsplan is afgestemd op het hulpverleningsplan en wordt ieder half jaar bijgesteld.
- De uitvoerder houdt in de begeleiding rekening met de mogelijkheden en behoeften van de pleegouders.